

Kovács Piroska

ÖRÖKSÉGÜNK: A SZÉKELYKAPU

MI A SZÉKELYKAPU?

A nagy, fedeles, kötött, többnyire díszített kapuépítmény általánosan használt megnevezése: SZÉKELYKAPU.

Nyíró József, a székely nép életét, történetét, hagyományait, észjárását és lelkiségét bemutató írónk, talán a leghívebben foglalta össze, mi is valójában a székelyföldi székelykapu:

A székely ház mértékadó díszé és koronája a székelykapu, melyet valósággal családtagjának tekint a gazda. Levágja az erdő fáját, de az elpusztult élet helyébe újat teremt, mert az a székelykapu tényleg él, és részt vesz mindennapi küzdelmes életének vérkeringésében; élővé válik azáltal, hogy a székely a lelkét leheli belé, amikor kifáragja, és az Isten nevét vési rá szelíd és áhítatos betűkkel...

A székelykapu nem valami székely találmány. Változataival Erdély más vidékein (pl. Bihar, Máramaros), Bákó vidékén s Olténiában is találkozunk vele, és számos adatunk van arra, hogy a XVII-XVIII. században a Székelyföldön kívül is, pl. Kisküküllő, Aranyosszék, a Mezőség, Kis-Szamosmente, Kalotaszeg, szórványosan Vajdahunyad, Nagyküküllő és Fogaras vidéke nemesi udvarházai előtt is elterjedtek voltak - írja Kós Károly.

A leírások szerint e kapufajta legszebb példányai a Székelyföldön keletkeztek és őrződtek meg. Valószínű ezzel magyarázható, hogy a fedeles, kötött nagykapu székelykapuként rögzült a köztudatban.

Azt, hogy e kapufajta legszebb példányai miért őrződtek meg éppen a Székelyföldön, Viski Károly, néprajzos (1929) három tényezőnek tulajdonítja: a székely nép kiváltságos helyzete, katonai foglalkozása, faragó kedve.

A Székelyföld tájrajzát sík-, domb-, és hegyvidéki jellegű tájak változatos szövedéke alkotja. A nyugat irányból érkező látogató rögvést tapasztalja: messze van még a Székelyföld, azaz számos „hepe-hupás” dombsort, hegyekké púposodó,

egymást érő magaslatot kell még áthágnia, tetőket, nyergeket megmásznia ahhoz, hogy rövidke (székelyesen „ehelyt) útszakasz megtétele után újból a tetőn érezze magát. A sorozatos gyepek leküzdése meghozza a jutalmat: nemsokára feltárulkozik Székelyföld teljes pompájában, természeti ruhájában, szellemi frissességével, népi és népművészeti hagyományaival. (Vofkori László – Székelyföld útikönyve I. 1998.)

Tájegységeit képezik a Keleti-Kárpátok nagy medencéi: a Gyergyói-, Csíki-, Háromszéki-, Udvarhelyszéki medence.

E vidékek hegyeit lomb- és tűlevelű erdőségek borítják. Az itt élők számára sokáig a fa, az erdőlés jelentette a fő megélhetési forrást. A fa az anyagi műveltségre is rányomta bélyegét. A fában gazdag vidékek parasztfaragói, a jelentkező legkisebb igényt is művészi színvonalon oldották meg. Márpedig igény volt bőven. Fából építették a házat, a gazdasági épületeket, a kaput és a kerítést, fából készültek a gazdasági szerszámok, a háztartási eszközök is. Az egyik kapufelírás így szól:

*Nekem első házam az bölcső deszkája,
A második pedig ezen háznak fája,
A harmadik léssen koporsóm deszkája.*

Nagykapu lábának reliefje
Kápolnás-Oláhfaluban (Huszka 1895)

A székely famesterségek közül a legjellegzetesebb és legművészebb a kapufaragás. A kapufaragó mesterek a népi díszítő művészetnek sok ősi elemét és formáját megtartották. Joggal állíthatjuk, hogy a galambbúgos székelykapuk egy hajdani kultúrának, népi műveltségnek máig élő tárgyi és szellemi értékeit képviselik. Változataikban, összetettségükben a magyar népművészet sok, nagyon régi hagyományának hordozói.

E kapuk, a mellettük húzódozó deszka és léckerítések sora, a fából készült hatalmas csűrök, s a még itt-ott fellelhető kékre meszelt boronásfalú házak teremtik meg a székely falvak sajátos utcaképét.

A SZÉKELYKAPUK ÜZENETE

A székelyföldi falvakban álló galambdúcos székelykapuk az emberi környezet tárgyi, funkcionális világának részét képezik, a mindennapi élet tartozékai. Két világ határán állnak: az enyém - a másé, a kint - a bent, az otthon - és a nagyvilág. A kapun belül van az „élet”: az életszer, az udvar, az otthon.

Funkcionalitásuk mellett többletjelentésük, üzenethordozó értékük is van. A népi hiedelem a kapunak bajelhárító szerepet tulajdonít, megvédi a boszorkányok rontásaitól.

Orbán Balázs szerint: E kapuk inkább ékítményül, mint szükségből állnak ott, mert a hagyományos székely vendégszeretet nemigen engedi meg a kapu bezárását, tárva van az boldog, boldogtalan előtt, mint a székelyeknek nyílt, ember-szerető szíve, s ezt akarják kifejezni a kapuszemöldökre felvésett feliratok.

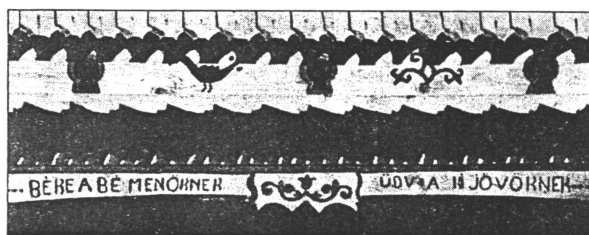
Az Oklándi Unitárius Egyház 1809-ben készült kapuján ma is olvasható: *Az egyenes szívűt ezen kapu várja, kétös szívűt pediglen kizárja. Isten akaratját hirdető és szólló lakik itt, ne meny bé prédálós kobolló.*

Napjainkban, a székelykapu a köztudatban a magyar etnikum identitástudatának jelképe, a székelység szimbólumává nőtte ki magát annak bizonyosságául, hogy *„folyamatos létében a székelység századok értékes hagyományaihoz ragaszkodik.”* (Sütő András)

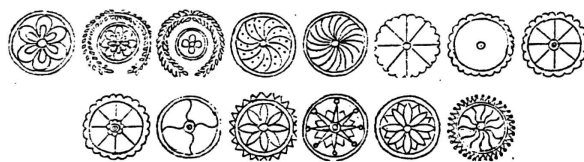
Székelykapukon olvasható felírások:

- *Kerítések háta tolvajok járása, becsületes ember a kapu használja.*
- *Az áldás az Istené, a szerencse és munka a gazdái.*
- *Ti kapuk, jószívű gazdát ajánljatok, gazdagnak, szegénynek egyaránt nyíljatok.*
- *Isten áldása legyen mindazon, ki békésen be - s kilép e kapun.*
- *Útban lévő testvér, ha igaz ügyben jársz, e kapun belül mindig otthont találsz, de ha a szándékod rossz s hamisság vezet, ne kívánd, hogy abban nyújtsunk segédkezet.*
- *E kapu gazdája az igaz embert szeretettel várja.*
- *Ezen kapu nem akar kizárni, csak azt mutatja, merre kell bejárni.*
- *Isten segedelme hogy vala énvelem, azért*

ezt a kaput én építettem Magyar János és nejem Lőrincz Therézia

AZ UDVARHELYVIDÉKI KAPU

Idézzünk néhány szakvéleményt e kapukról:

„Az udvarhelyi kapuk alakjukat tekintve nem a legtökéletesebbek közül valók. A mindent betöltő ornamentum azonban elfeledtetni velünk az ívek hiányos és felületes alakítását... A kapulábak és a kisajtó fölötti négyszög díszítése azonban olyan szép, és olyannyira jellegzetes, hogy az udvarhelyi kapukat méltán a legszebbeknek mondhatjuk.” (Huszka József - 1895)

„A székelykapuk legdíszesebb és legszínesebb változata, mely kb. a századforduló (19. 20. sz. K P) idejében érte el virágzása csúcspontját Udvarhelyszéken, Székelyudvarhelytől északkeletre fekvő falukban ma is a legnagyobb számban található ezek a faragott és festett kapuk (Fenyéd, Máréfalva, Zetelaka, Keményfalva, Fancsal, Ülke, Oroszhegy, Szentegyházás stb.)” (Haáz Ferenc - 1942)

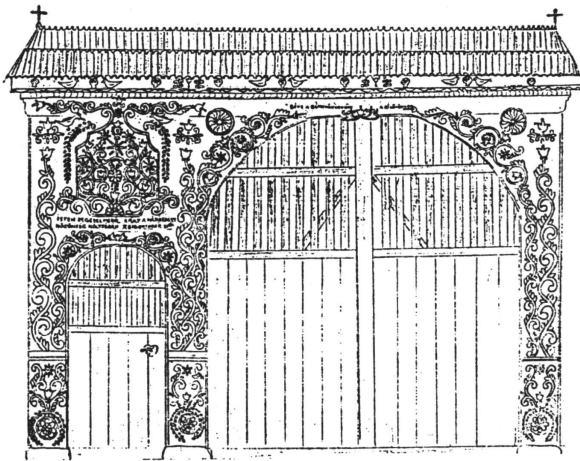

„A székelykapuk őshazája Fenyédnél kezdődik: onnan északra (Zetelaka) és keletre (Máré-

falva) valóságos szabadtéri, élő múzeumban jár az ember, lépten-nyomon elgyönyörködhet régi, XIX. századbéli és ma faragott kapukban egyaránt.” (Erdélyi Lajos - 1979)

Az udvarhelyi mesterek a kapu faragásának sajátos technikáját alkalmazzák. A mester megtervezi a mintázatot, beosztja a díszítendő felületet, majd előrajzolás nélkül, a különböző körívű vésők beverésével alakítja a mintát. Utólag kiszedi, kimélyíti a mintaközoeket. Így alakul ki a domborminta. Úgyszólván a vésők ügyes forgatásával írja a mintázatot, ezért „írott” kapunak is mondják.

A római katolikus plébánia kapuja Márfalván. Hsz. 179
Épült 1858-ban (Rajz Kovács P.)

Ha e kapukra építészeti szempontból a kötött, a galambdúcos jelzők a meghatározóak, úgy díszítésüket illetően, a legtalálóbban virágos kapuknak kellene neveznünk. A virágok, a növények, a madarak a természetnek nem pusztá utánczását mutatják, nem naturalista ábrázolásban, hanem stilizáltan, megálmoldva kerülnek a tárgyra, és nem ötletszerűen, hanem szigorú szabályok szerint, alkalmazkodva a térséghez, ahová kerülnek.

Udvarhelyi terminológia szerint a kapu a közvetkező díszítési mezőkre tagolható: a zábék, a könyökkötések vagy fesztámasz, a kaputükör, a kontyfa és a galambdúc.

E térségek kínálják a díszítési formákat.

Mindenik területnek sajátos ornamentikája van, mégis minden kapu külön kompozícióként fogható fel, nincs két egyforma díszítésű kapu.

A lábázat mintája egy vastos rozettából indul

ki, majd egy, két vagy három indasor ritmikus ismétlésével folytatódik, és palmettában végződik.

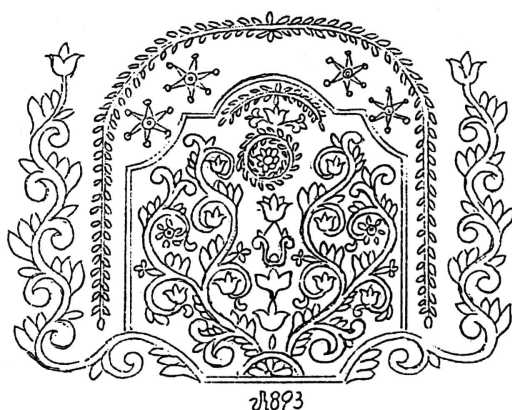
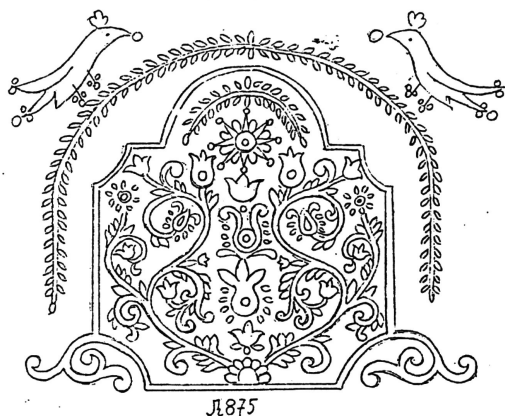
Udvarhelyi pálmaalakok (palmetták)
(Huszka 1895)

Sajátos díszítési módot kívánnak a könyökkötések. A körívek mentén szalagszerű sávot alkotva domborulnak - homorulnak a virág-, levél-, kacsakompozíciók. A felette levő háromszögben van a naprózsa, rozetta helye.

A kaputükör központi díszje az egy töből kiinduló dús virágzat, ami keretben van foglalva és babérral koszorúzott. Ezen gyakran madarak ülnek, csőrükben ágacska tartanak, fejükön hármás bóbíta. Az öreg kapuk madarai nem galambok, talán a népmesék tűzlehozó madarai. Egyes vélemények szerint a székelkapu magasba törő indázattal díszített lábakkal, felette a tündöklő napkoronggal, mellette a csillagokkal, a madarakkal a népmesék égígérő fájának a jelképe, a kékre festett kontyfadísz az égboltot szimbolizálja, hiszen a magyar jelképrendszernek egyik ősi szimbóluma az égígérőfa, világfa, életfa, tetejetlen fa, aminek ágai közt a Nap, a Hold, a csillagok, a madarak láthatók.

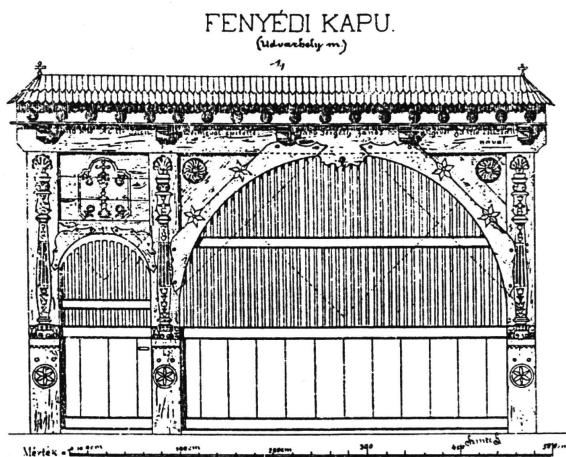
Kaputükör minta

Kaputükör minták

Isten segedelméből állíttatta... Minden kapun olvasható az építtető gazda, nője, esetleg „fija” neve és a készítés dátuma.

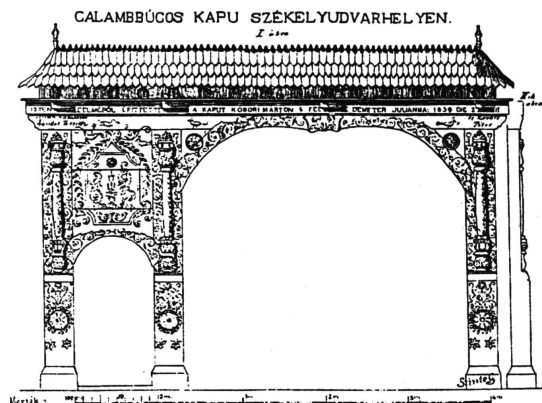
A korábbi századokban készült udvarhelyi kapuk mind festettek voltak. A faragás sekélyebb volt, festéssel fokozták a művészi hatást. Csak a mintázatot festették, az alap a fa természetes színeben maradt. Állandó színeik: a piros, kék, zöld, és visszafogottan a fehér.

Épült 1818-ban, a szejkei kapusorban látható, kívülről a 4. kapu

Udvarhely vidékének van egy másik típusú székelykapuja is, „amely a legművészibb... és kizárólag Udvarhely megye sajátja”. Ez az oszlopdíszű kapu. Csigás, orsós kapunak is mondják. Ez az ősbib. A zábé saját fájából egy féldombor oszlopot faragnak, a két vége elkeskenyedik, oszlopfőben végződik, föléje kerül a pálmadisz. Ezen a kapukon kezdetben kevés volt a virágdisz, később az oszlopok mellé is felkerült az indasor. Ezek az Udvarhely vidéki kapuk legszebb példányai. Sajnos, ilyen kapukat ma nemigen készítenek.

A székelykapuk - „tekintélyt követelő méltóságukkal minden időben kivívták és ma is kivívják az alkotójuk iránti elismerést és tiszteletet.

A Szejkén látható. Kívülről a 7. kapu

Kapunézó utunkat, hadd fejezzük be egy 1906-ból származó felírással:

ISTEN HOZOTT,
HA MÉSZ, ISTEN LEGYEN VELED!

SZAKIRODALOM

1. Csergő Bálint: Az Udvarhely vidéki székelykapuk. Csíkszereda, 1999.
2. Haáz Ferenc: Kapufaragás Fenyéden.
In: Haáz Ferenc: Udvarhelyszéki famesterségek. Kolozsvár, 1942.
3. Huszka József: A székely ház. Bp., 1895.
4. Kós Károly: Erdély népi építésze. 1989.
5. Malonyai Dezső: A magyar nép művészete. II. k. Bp., 1909.
6. Sütő András: Az élet és a halál kapui.
In: Olasz Ferenc: Székelykapuk. Bp., 1989.
7. Szinte Gábor: A kapu a Székelyföldön. Néprajzi Értesítő, 1909.

MOLNÁR FERKÓ

Népmese

Hol volt, hol nem volt, még az üveghegyeken is túl, volt egyszer egy molnár, s annak egy fia Molnár Ferkó volt a neve.

Ez a Molnár Ferkó egyszer a pajtásaival kiment a tenger partjára, mert éppen arra felé volt a malmuk, s elkezdtek dobálózni a tengerbe. Egyszer csak nagy buggyt vet a víz, s kiugrik belőle egy macska:

Molnár Ferkónak erősen megtetszett a macska, kérte a pajtásait, hogy adják neki. Azt mondták a gyerekek:

— Dehogyan adjuk, nem adjuk bizony, drága tengeri macska ez.

Volt Ferkónak két pénze, s azt mondta:

— Gyerekek, nektek adom ezt a két pénzt, csak adjátok ide ezt a macskát.

Hát jól van, a gyerekek oda is adták a macskát két pénzért, Molnár Ferkó pedig hazaszaladt nagy örömmel. Örültek a szülei is, mikor a macskát meglátták, s dicsérték Ferkót, hogy macskát vett, mert úgyis sok volt az egér a háznál, majd az elpusztítja.

Másnap megint kimentek a gyerekek a tenger partjára, követ dobálnak a tengerbe, a tenger buggyt vet, s kiugrik belőle egy szép kutyácska. Ez is megtetszik Ferkónak, s kéri a gyerekeket, hogy adják neki.

— Ó, a kutya drágább, mint a macska — mondták a gyerekek —, fizess négy pénzt, s akkor neked adjuk.

Éppen négy pénze volt Ferkónak, azt is a kutyáért adta, aztán szaladott haza nagy örömmel. De bezzeg örültek a szülei, azoknak is tetszett a kutyácska s mondták:

— No, Ferkó, ez is jó vásár volt, legalább lesz, aki őrizze a házunkat.

Harmadnap is kimentek a gyerekek a tenger partjára, kővel dobálnak a tengerbe, s egyszer csak nagy buggyt vet a tenger, kiugrik belőle — ugyan bizony mit gondoltok, mi? — egy szép kicsi kígyó.

Megtetszett ez is Ferkónak erősen, kérte a gyerekeket, hogy adják neki.

— Hej — mondták a gyerekek — drágább ez a macskánál is, meg a kutyánál is, van-e hat pénz-

zed, akkor neked adjuk.

Volt Ferkónak hat pénze, mindjárt lefizette, s szaladott haza a kígyócskával. De bezzeg ennek nem örültek a szülei, szidták Ferkót, mint a bokrot: hol volt az esze, mikor ezért pénzt adott, nem csinál ez hasznot, csak kárt. Úgy megszidták szegény Ferkót s úgy elkésértették, hogy kebelébe dugta a kicsi kígyót, s elment világgá.

Megy, mendegél Molnár Ferkó hetedhét ország ellen, s egyszer elér a király városába. Amint éppen a király palotája előtt menne el, az ablakban könyökölt a királykisasszony, megtetszett neki az ügyes legényke, s szólott az apjának:

— Édesapám, ehol megy az úton egy ügyes legényecske, jó volna, ha felfogadná valami szolgálatba.

Mindjárt felhívatják Ferkót, megy a király elé, s kérdi a király:

— No, fiam, beállnál-e hozzám szolgálatba?

— Be én, felséges királyom, hogyan állnék.

— Hát jól van, fiam, megteszlek kertészinasnak.

— Nem értek én ahhoz, felséges királyom.

— Nem baj, fiam, ha nem értesz, majd megtanulod.

— De felséges királyom — mondja Ferkó —, van nekem egy kicsi kígyócskám is, hát azzal mi lesz?

— Nem baj fiam, csináltatunk neki egy hatakós hordót, azt megtöltjük tejjel, beletesszük a kígyócskát, majd megél az ottan.

Hát jól van. Ferkó beáll a szolgálatba, ugyan csak jól viseli magát, megszerette a király is erősen, ott volt a kicsi kígyócska is a hatakós hordóban. De uram, teremtőm, egyszerre csak úgy elkezdett nőni a kígyó, hogy már nem fért a hordóban. Látja ezt Ferkó, felmegy a királyhoz s jelenti:

Felséges királyom, a kígyó kinőtt a hatakós hordóból.

— Kinőtt, fiam? No, nem baj, csináltatunk neki tizenkét akósat.

Csináltattak a kígyónak tizenkétakós hordót, azt is teletöltötték tejjel, s beletették a kígyót.

Eltelik egy hét, eltelik kettő, hát a kígyó kinő a tizenkétakós hordóból is.

Éppen fel akar menni Ferkó a királyhoz, hogy más hordót csináltasson, de a kígyó megszólítja:

— Édes gazdám, ne csináltass nekem más hordót, csak menj a királyhoz, s mondjad neki: köszönöd a szívességét, de többet nem maradsz itt, menjünk tovább egy házzal.

Felmegy Ferkó a királyhoz s mondja:

— Felséges királyom, köszönöm a szívességét, de én tovább megyek, eleget voltam már egy helyben.

Hiába marasztotta a király, nem maradt Ferkó. Hát jól van, a király kifizette a bérét, s Ferkó tovább ment a kígyóval. Mikor kimentek a városból, azt mondja neki a kígyó:

— Édes gazdám, eddig te kínlódtál velem, most én kínlódom veled. Ül fel a hátamra, s egyéb gondod ne legyen.

Felül Ferkó a kígyó hátára, az pedig nekiiramodik, s mint a villám, olyan sebesen csúszott keresztül erdőn, mezőn, azután egy nagy tengeren, tengeren túl bevitte egy kis erdőbe. Ott azt mondta Ferkónak:

— Most szállj le rólam, édes gazdám, ehol van egy odvas fa, ebbe állj bele. Nesze, adok neked egy sípot, ezt fuvintsd meg, s mindjárt itt lesz a tizenkétfejű sárkány, az én édesanyám, Ha majd kérdi az édesanyám, hogy mit kívánsz tőle, nézd meg jól, az ujján van egy aranygyűrű, egyebet ne kérj tőle.

Belefűjt Ferkó a sípba s hát abban a pillanatban elkezdett zúgni, búgni az erdő, s leszáll a földre a tizenkétfejű sárkány. Ott mindjárt meglátta a fiát, s rákiált nagy mérgesen:

— Hol voltál, ebadta kölyke? Mondta a kígyó:

— Édesanyám, ne haragudjon, de az udvarunkon felkapott egy sas, s repült velem erdőn, mezőn át, s azután beleejtett a tengerbe, onnét vett ki egy fiú.

— Hol van az a fiú, álljon elém!

Kibúvik a fa odvából Molnár Ferkó s mondja:

— Itt vagyok, tízenkétfejű sárkány. De bezeg most nem haragudott a sárkány, mondta szép csöndes szóval:

— No, te fiú, megmentetted a fiam életét, mit kívánsz tőlem?

— Nem kívánok én semmi egyebet — mondta Ferkó —, csak az ujjadról azt az aranygyűrűt.

— Kívánj akármit — mondotta a sárkány —, csak azt a gyűrűt ne; adok neked aranyat, ezüstöt, amennyit elbírsz, még annál is többet.

— Nem, nem — mondotta Ferkó —, azt a gyűrűt add nekem, vagy semmit se adj.

— Hát jól van, nesze neked adom a fiamért.

Azt mondta akkor a kígyó:

— No, édes gazdám. mi most egymástól elválunk, menj most már magad. Ha ezt a gyűrűt háromszor megforgatod az ujjadon, egyszeribe három óriás ugrik elő, s azok, amit parancsolsz mindent megtesznek.

Azzal a kígyó is, a sárkány is elbúcsúzott Ferkótól, mentek hazafelé, Ferkó is indult hazafelé. Amint megy hazafelé eszébe jut, hogy megpróbálja, vajon igazat mondott-e neki a kígyó. Háromszor megfordítja a gyűrűt az ujján, s hát abban a pillanatban eléugrik három óriás. s kérdi tőle:

— Mit parancsolsz, felséges királyom?

Ferkónak a szeme-szája elállott a nagy csodálkozástól, s azt mondta nagy rökönnyedve:

— Nem parancsolok semmit, csak menjetek, amerre tetszik.

Azzal az óriások elmentek. Ő is ment tovább a maga útján, de megint meggondolta a dolgot, ő bizony mégis parancsol valamit az óriásoknak ha csakugyan az ő szolgálói. Fordít hármat a gyűrűn, s ím csakugyan ott termettek az óriások, s kérdezték másodszer is:

— Mit parancsolsz, felséges királyom?

— Azt parancsolom — mondotta Ferkó —, hogy az apám háza helyére építsetek egy olyan gyémántpalotát, hogy különb legyen a királyénál is.

A három óriás közül kettő mindjárt előre

ment, a harmadik pedig felvette Ferkót az ölébe, s úgy cammogott a másik kettő után, s mire a faluba értek, már ott ragyogott, tündökölt a gyémánt-palota.

Bemegy Ferkó a palotába, köszönti az öregeket.

— Adjon isten jó napot, édes szüleim!

— Adj isten, édes fiam, hát te hol s merre jártál?

— Jártam, ahol jártam, elég az, hogy gyémántpalotát szolgáltam, mert úgy tudják meg kigyelmeitek, hogy ezt a palotát az én szavamra építették.

No jól van, hitték is, nem is az öregek a Ferkó beszédjét, elég az, hogy azt mondja egyszer Ferkó az apjának:

— Édesapám, menjen el a királyhoz, s mondja meg, hogy adja nekem a leányát, mert most én is éppen olyan király vagyok, mint ő kegyelme.

Eleget mondja a szegény ember, hogy így meg úgy, ne tréfáljon, mert a király karóba húztatja a fejét, de Ferkó csak biztatta:

— Menjen, apámuram, ne féljen semmit, amíg engem lát, azután pedig úgy se.

Hát jól van, elmegy a szegény ember, felkerül a király színe elé, s elmondja, hogy mit üzen a fia. Nagyot kacag a király, akkorát, hogy megcsendül belé az egész palota. Azt mondja a szegény embernek:

— Hát jó, te szegény ember, én a fiadnak adom a leányomat, ha két próbát kiáll. De ha ki nem állja, karóba kerül a feje.

— Mi legyen a próba, felséges királyom? — kérdezte a szegény ember.

— Az lesz az első próba — mondja a király —, hogy az ő palotájától az én palotámig; holnap reggelre tizenkét regement katona álljon glédába, s mind a tizenkét regimentben szóljon a muzsika, de úgy, hogy még a föld is sírjon belé.

Hazamegy nagy búval, bánattal a szegény ember, s mondja a fiának, hogy mit akar a király.

— Egyet se búsuljon. apámuram — mondotta Ferkó —, kisebb búja is nagyobb legyen annál.

Ahogy beesteledett, kimegy az udvarra, háromszor az ujján megcsavarintja a gyűrűt, jönnek az óriások s kérdik:

— Mit parancsolsz, felséges királyom?

— Én azt parancsolom, hogy holnap reggelre

a palotámtól a király palotájáig tizenkét regement katonát állítsatok glédába. s mind a tizenkettőben szóljon a muzsika, de úgy, hogy még a föld is sírjon belé.

— Jól van, felséges királyom, csak feküdjék le s aludjék. Lefekszik Ferkó, elalszik, s hát már pitymallatkor felébredt, mert zúgott, zengett a helység a katonamuzsikától. De bezzeg felébredt a király is a nagy muzsikaszóra, kinézett az ablakon, a szeme is káprázott a szertelen nagy fényeségtől, ragyogástól. Aranyos, gyémántos csákója volt minden katonának. Mondja Ferkó az apjának:

— No, édesapám. most menjen a királyhoz, hadd tudjam, mit akar még, mert sokáig nem akarok legénysorban maradni.

Felmegy a szegény ember a királyhoz, szerencsés jó reggelt kíván s kérdi:

— Meg van-e elégedve felséged az első próbával?

— Meg vagyok, szegény ember, s ha a másik próbát is kiállja, még a holnap napon fiadnak adom a leányomat.

— Mi legyen az a második próba, felséges királyom? Mondja a király:

— Nézz ki az ablakon, te szegény ember, látod-e azt a rengeteg nagy pusztá hegyet? Csupa szikla, fű, fa nincsen rajta. Holnap reggelre szőlő-hegy legyen ez, s annak a szőlőnek a terméséből még holnap reggel bort akarok inni.

De vagy búsult, vagy nem a szegény ember azelőtt, búsult most szörnyen. Lekonyult a feje, mintha az orra vére folyt volna, s mondta nagy bánan a fiának, hogy mit üzen a király.

— Jól van, édesapám, kigyelmed csak egyék, igyék, egyéb gondja ne legyen, majd lesz, ahogy lesz. — S ahogy besetettedt, megfordította háromszor a gyűrűt, jöttek az óriások, várták a parancsolatját.

Hej, teremtom, mi volt akkor éjjel! A három óriás felkapálta a sziklahegyet, szőlővel teliültette, reggelre már volt bor is, de annyi, hogy a hordók nem fértek a pincébe. S még a nap fel sem süttött az égre, ment a szegény ember a királyhoz, vitt neki két pint bort.

— Igyék, felséges királyom, ilyet még nem ivott világon való életében.

— No, te szegény ember, ez igazán jó bor — mondotta a király. — Eredj, küldd el a fiadat, én is szólok a leányomnak, megtartjuk a lakodalmat.

No, jött is Molnár Ferkó mindjárt, aranyos gúnyában, hatlovas hintón. Bezzeg hogy megtetszett a királykisasszonynak, igaz. királyfiban sem látott ilyen szép legényt. Ott helyben összees-kették, akkor aztán megszólalt a tizenkét rege-ment bandája, s szólott a muzsika, hogy zengett belé a helység. Hét nap s hét éjjel folyton fújták, aztán abbahagyták.

Én is ott voltam, egyet jót táncoltam. Ettem is volna, de enni nem kaptam, ittam is volna, de inni sem kaptam. Egyet gondoltam, s azzal hazasza-ladtam.

Így volt, vége volt, mese volt.

GYÁRFÁS ÁGNES

Molnár Ferkó útja a Világmindenségben

Mikor a természetről értekezett, akkor monda Jung, hogy a kandalló paraszán duruzsoló vize-sűst hangjában a Világmindenség zenéjét hallja. Mintha, az energia működése zizzenne a hol csendes, hol fel-felszisszenő forró és párologó víz hang-jában.

Pláton meghallotta a szférák muzsikáját, a ré-vülő középkori szerzetesek le is kottázták ezt a hangzatot. Rameau reneszánsz muzsikus Kasztor és Pollux című operájában a lélek által észlelt szférák zenéjének énekelhető és zenekari dallamait írta le és adta tovább élményét az utókornak.

Molnár Ferkó, a népmesék hőse eljutott a Világmindenség középpontjába, a sárkány kis er-dejébe. Mikor a sárkány a sípszó fuvintására meg-jelent, az erdő elkezdett búgni. Ez a bűgás nem a nagyszülők intim szerelmi légyottjairól szólt, mint a Bécsi Erdő meséje. Ezek nem a polgári Bécs illetudásával hangzottak. Az erdő bűgása az öröktől fogva létező világról szólt, az örökkévaló-ságról, amely az örökélet ideje.

Tér és Idő szükséges ahhoz, hogy az élet való-ságát észlelhessük. A rovásírás X aTy betűjébe bekódolta Isten a teremtés minden mozzanatában meg-megújuló Tér-Idő egységet. A betű forgómoz-gásra utaló alakja jelzi a malmot, Isten malmát, az örökélet jelenvalóságának mérőműszerét.

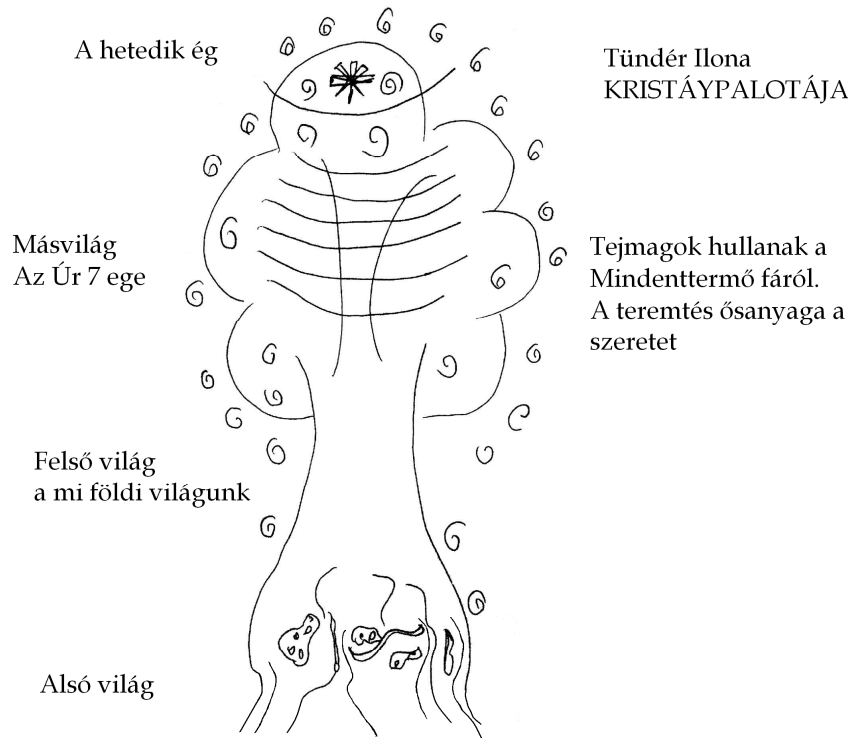
Az örökélet jelen van. Hangja a sárkány meg-

jelenését előrejelző erdő bűgása. A hosszú U a révülés hangja, s révüléssel, imádsággal kere-sünk kapcsolatot Istennel, a Világmindenség urá-val. A mesében Molnár Ferkót a csillagok között utazó kis hőst a nagy fa odvába bújtatta el barátja a kiskigyó, mert tudta, hogyha megjelenik édes-anyja a sárkány, nagyon mérges lesz. A fa odva és a barlang a befelé fordulás szimbolikus helye. Itt találunk rá saját lelkünkre, itt tudjuk lelkünk által megérezni Isten valóságát. A nagy fa éppúgy pél-dázza a Világmindenséget, mint az ég tudományos térképe. Molnár Ferkó éppúgy, mint a legtöbb ma-gyar mesehős az önmegismerés és a felnőtté érés útját követi a mese kalandok mögötti belső mon-danivalójában.

A nagy fa, melynek odvában révülve várja a sárkány anya megjelenését a mesehős a Világmin-denség fája, az égis éró fa, a mindenttermő fa, a világfa, az istenfa. Ez a fa felülről nézve megfelel a Világmindenség valóságának.

A Világmindenség szerkezete

A valóság két letisztult képén, a világfán és a csillagászok égbroszán mutatjuk be a Világmin-denség szerkezetét, s azt a meglepő azonosságot, amely a kettő között fennáll.

A világfa gyökerei a vizenyős, sötét alsó régióba nyúlnak, oda, ahol a kígyók, békák, kágyilók, vízi lények élnek. A törzse a mi élő valóságunk, miként az alacskai templomban láttuk, a karzat női és férfi oldaldeszkái mutatják az örökkévalóság emberi oldalát. A fa lombozata az égi világ. Itt megtalálhatók ugyanazok a csillagképi őselemek, mint az égabroszon, vagyis a mesék sztereotipikusan visszatérő helyszínei és tartalmi elemei. Mind a helyszínek, mind a tartalmak változókonnyak, miként az égen lévő csillagképek is átrajzolhatók, sőt tartalmi elemeik vonatkozásában át is minősíthetők.

Ha megnézzük a precessziós világkép történeti égabroszát ¹ akkor mintegy felülnézetből látjuk ugyanezeket a feltételeket.

A szélső régióban nagy folyóvizeket, Eridanus, Indus, s velük tovább úszó hosszú víziállatokat Cet, Hidra, hajót, Vela, melynek orrán a Puppát a hajódísz, stb. találunk.

A belső körben helyezkedik el a 12 Állatövi csillagkép. Ezek formavilága szinte minden égab-

roszon más- és más, aszerint, hogy a csillagászok hogyan kötik össze a vonalakat. Viszont a jelképük változatlan és ugyancsak változatlan a Világmindenséget átölelő tartalmi elemrendszerük.

Ismerjük a nyugati és keleti Zodiákust /Állatövi csillagkép rendszert/. A nyugati magát a csillagképet jelöli. Például a Kos állatövi jel a Kos csillagképre utal. Jelképe: ♈

A keleti Zodiákus ugyanebben a csillagképben más-más állatot lát. A dekanátusok az évkör tizenkettesének a meghatározott csillagképtől számított hármas felosztása. Például a Rák csillagkép három dekanátusa a Rák, Skorpió, Halak. Ezt úgy számíthatjuk ki, hogy az első dekanátus maga a csillagkép. Esetünkben a Rák. A második dekanátus a Ráktól jobbra lévő negyedik csillagkép, vagyis a Skorpió. A harmadik dekanátusa a Skorpióhoz képest negyedik csillagkép, vagyis a Halak. Innen négyet számolva újra a Rákba érünk. A Holdházak a Hold természete szerinti megosztásban lépnek elő és elnevezésük a Keleti Zodiákuson alapszik, kiegészülve meseelemekkel. Ilyen például a Kos csillagkép harmadik Holdháza a Griffmadár.

Réges-régi csillagnézők hajdanvolt látásai, s a hozzájuk tapadt tartalmi elemek élnek az el-

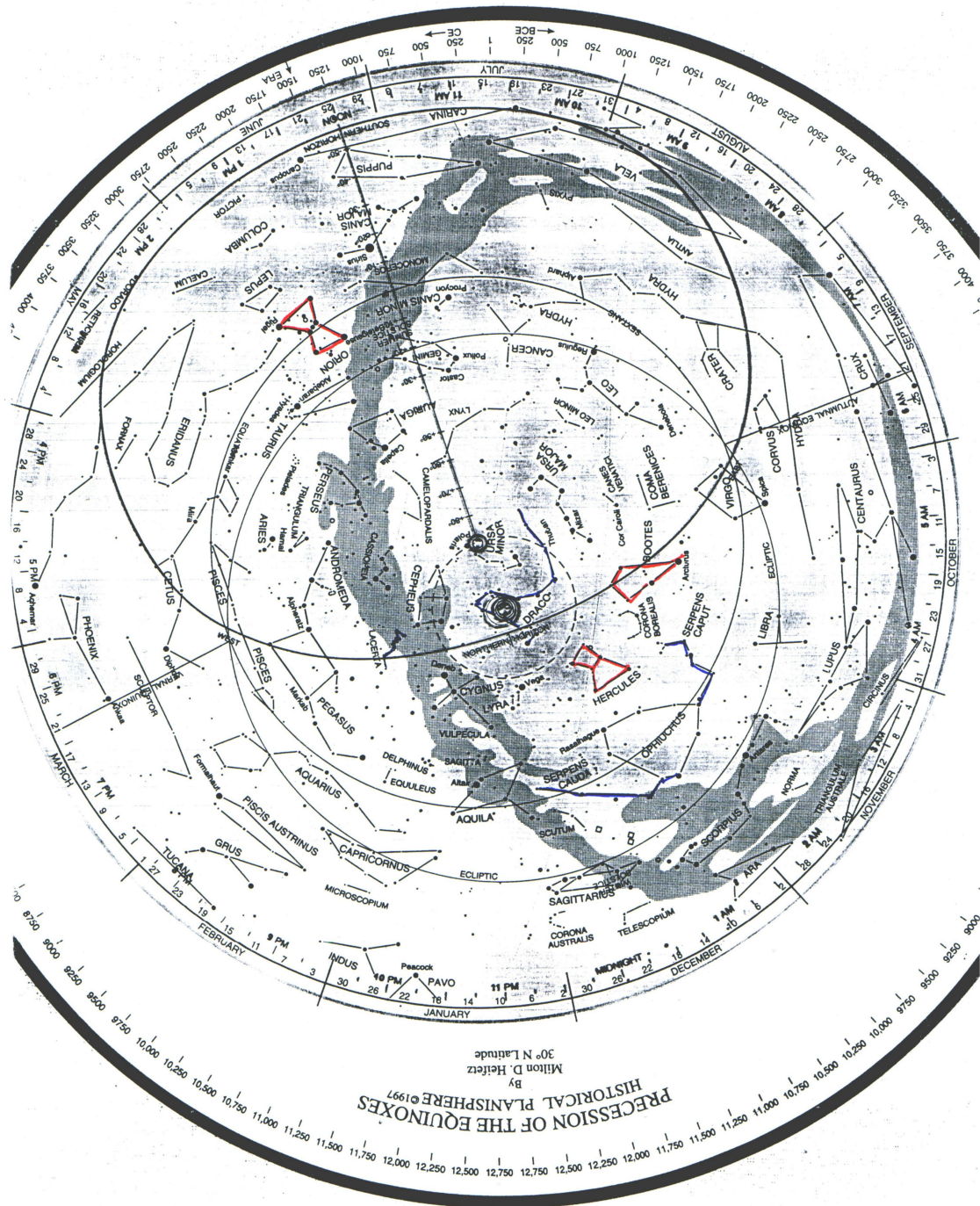
¹ HEIFETZ, Milont, D :Precession of the Equinoxes Historical Planisphere. 1997.

NÉPMŰVÉSZET, NÉPKÖLTÉSZET

nevezésekben, melyek még ma is visszaköszönnek a szemlélődőnek az Állatövi csillagképek mögötti formavilágból és tartalmaiból. Ehhez példaként a Mérleg /Sárkány/ és a Skorpió /Kígyó/ csillagkép viszonyát emelném ki. A Mérlegre szinte ráborul a Világmindenség középpontját uraló Sárkány /Draco/ csillagkép, a Skorpió mögött pedig a Kígyó /Serpens/, és maga Kígyóemelgető /Ophiuchus/ látható. A Molnár Ferkó című mesében a kígyó

édesanyja a sárkány, s a mesehős személyes útke-
resése révén sikerül a Sárkány - Kígyó családnak
újra egyesülnie, a világfát őrző k i s e r -
d ő b e n a Világmindenség közepén, a sár-
kány méhében.

A mesehős segítségével a világ rendje helyre-
áll. A Kígyó megtalálja édesanyját a Sárkányt és a
mesehős Molnár Ferkó immár nélkülük, de az ő
s e g í t s é g ü k k e l folytatja útját.

Csillagterkép

<i>Dekanátusok</i>	<i>Ny-i Zodiákus</i>	<i>Bolygók</i>	<i>K-i Zodiákus</i>	<i>Hold-házak</i>
<i>Kos Oroszlán Nyilas</i>	KOS	<i>Mars otthon Nap erőben</i>	KUTYA	<i>Kutya Farkas Griffmadár</i>
<i>Bika Szűz Bak</i>	BIKA	<i>Vénusz o. Hold e.</i>	DISZNÓ	<i>Disznó Galamb</i>
<i>Ikrek Mérleg Vízöntő</i>	IKREK	<i>Merkúr o. Sárkányfej e. (Vénusz rejtett e.)</i>	PATKÁNY (EGÉR)	<i>Patkány (Egér) Bagoly</i>
<i>Rák Skorpió Halak</i>	RÁK	<i>Hold o. Jupiter e.</i>	BIVALY (ÖKÖR)	<i>Bivaly (Ökör) Gólya Párduc</i>
<i>Oroszlán Nyilas Kos</i>	OROSZLÁN	<i>Nap o. - e. (Mars rejtett e.)</i>	TIGRIS (OROSZLÁN)	<i>Tigris (Oroszlán) Róka</i>
<i>Szűz Bak Bika</i>	SZŰZ	<i>Merkúr o. Merkúr e.</i>	MACSKA (NYÚL)	<i>Macska (Nyúl) Medve</i>
<i>Mérleg Vízöntő Ikrek</i>	MÉRLEG	<i>Vénusz o. Szaturnusz e.</i>	SÁRKÁNY	<i>Sárkány Szarvaskígyó Giliszta (Kobász)</i>
<i>Skorpió Halak Rák</i>	SKORPIÓ	<i>Mars o. - e- (Szaturnusz r. e.)</i>	KÍGYÓ	<i>Kígyó Szarvas</i>
<i>Nyilas Kos Oroszlán</i>	NYILAS	<i>Jupiter o. Sárkányfark e. (Merkúr r. e.)</i>	LÓ	<i>Ló Dámvad (Őz)</i>
<i>Bak Bika Szűz</i>	BAK	<i>Szaturnusz o. Mars e.</i>	KECSKE (JUH)	<i>Kecske (Juh) Sakál (Szakáll) Csecsemő</i>
<i>Vízöntő Ikrek Mérleg</i>	VÍZÖNTŐ	<i>Szaturnusz o. - e. (Jupiter r. e.)</i>	MAJOM	<i>Majom (Ifjú) Holló</i>
<i>Halak Rák Skorpió</i>	HALAK	<i>Jupiter o. Vénusz e.</i>	KAKAS (MADÁR)	<i>Kakas (Madár) Páva</i>

**Az Állatöv tizenkét jegyének kétféle továbbosztása, a Nap-, illetve a Hold-
„járás” ritmusa szerint – a bolygóuralmi helyzetek feltüntetésével**

/Pap Gábor alapján/

Sárkány ösképe a magyar lélek világában. Az Idő

A magyar mesék abból az ősrégi korból származnak, melyet a mesék világának, a Boldogság korának, Hamvas Béla szerint Archaikus kornak nevezünk. Ez valójában a történeti időszámítást megelőző évek, évezredek, százezredek kora. Ekkor még nem működött a lineáris idő, mert Istennek volt ideje, Istené volt az idő és az ember Isten tenyerén élt. Az ősmeséink ennek az Időnek különböző fázisait mesélik el. A Molnár Ferkó című mese a mi történeti időszámításunkat is figyelembe véve múltban és jövőben játszódik le.

Múltbéli esemény maga a kiskígyó története, mint invokáció. A Sárkány udvarán játszott kis gyermeke a kígyócska. Őt felkapta a Sas, elrepült vele és beledobta a tengerbe. Nem is akármilyen tengerbe, hanem a Világtengerbe. Ez a Világtenger a csillagos égen a Tejút, ahonnan valamennyien származunk. A Tejútnak ez a pontja, a Nyilas csillagkép, népünk téridejének eredő állomása. A Nyilaskép öreg királya a molnár, kinek malma a Tér és Idő ügyét járhatja. Az Ő portája határos a Tengerrel, a Tejúttal, hiszen itt érinti a királyi porta a Tenger partját. Az öreg király Molnárának fia hivatott arra, hogy helyrehozza a Világmindenségben félrebillent egyensúlyt. Ő a kígyóemelő, aki oly szeretettel emeli fel kebléhez a kiskígyót és neveli nagygyá, hogy hatalmas kígyóvá nevelve annak hátán érkezzen meg a Földkerekség és a lélek középpontjába a Sárkány kis erdejébe.

Ez az epizód elénk tárja a Világmindenség és a molnárferkóság közös ügyét. A mindenkor Molnár Ferkót megjelenítő magyarság közös ügye a Világmindenség ügye. A mi vállunkra helyezte Isten a kígyók, sárkányok, az Idő, a Tér, a boldogság, tehát a világ helyes mederben tartásának feladatát, egyensúlyban tartását, a rend felügyeletét. Ahol a rend valahol félrebillen, nekünk kell helyretenni azt, mert Isten munkájának részesei vagyunk.

A Nyilas téridejéhez, a Tejút kezdetéhez, a Világtenger partjához helyezte Isten a magyarság földi létének indítását. Amikor a mese kezdetén Ferkó és a barátai kimennek a tengerpartra, és úgy játszanak, hogy köveket dobnak a vízbe, az ember földi életének első, ösztönös mozgásmintáit mutatják be. Könnyen eljutott Ferkó a tenger partjára, mert „éppen arrafelé volt a malmuk”. A

Hidasjátékok elemzése kapcsán is rámutattunk a Boldogasszony kismalmának helyére és jelentőségére, s láttuk annak a Nyilas csillagképpel, a Világmindenség kapujával való azonosságát. A malom Santillana és Dechend szerzők² szerint is az Idő malma. Ők Hamletet hívták elő mintának annak bemutatásához, hogy a kizökent Idő tévete emberi cselekedetek forrása. Shakespeare észrevette az Időnek és a Térben elhelyezett emberi tevékenységnek közös rúgóra történő moccanását. Azt, ami a mai időfizikusok szerint az Idő és a Tér teremteselvűsége. Mindkettő egyazon kozmikus mikropillanatban születik, vagyis pereg le a teremtés malmán, csak éppen gyorsabban, mint amit az ember észlelni képes. Az ember a fény sebességének mérésénél gyorsabb ütemre képtelen. Márpedig a Tér és az Idő gyorsabban pereg le a malmon, mint azt érzékszerveinkkel vagy műszereinkkel érzékelni tudnánk. Így a létünk ideje és tere teljesen transzcendens, valószínűtlen, ezért az emberi minőség léptékét csak Istenközeli felnagyított léptékekkel, égi méretben a Világmindenség színpadán tudjuk megfogalmazni, leírni és játszani.

A mesék története ezért nem más, mint Isten színpadának remekmű halmaza, ahol a főszereplő nem egy szimpla ember, hanem az Ő gondolatának hordozója. A mese pedig Isten elveinek és céljának tezaurusza, kincsesháza. A csillagos ég, ahol lejátszódik, Isten színpada. Előadását mindenki nézheti, de megérteni azok tudják, kiknek lelkében kinyílt a magasabb értelem befogadásához nélkülözhetetlen szent kíváncsiság.

Egyszer csak nagy buggyot vet a víz....

s első nap kiugrott egy szép kis tengeri macska, másnap pedig egy kutyuska. Mindkettő nagyon tetszett Ferkónak, s meg is vette a pajtásaitól két, illetve négy pénzért. Ferkónak mindig pont annyi pénze volt. Nagy tanítás: az embernek mindig annyija van, amennyi szükséges. Erről több szó ne is essék. Ez az Uri imádság törvénye is a

² Santillana, Giorgio de – Dechend, Hertha von: Hamlet malma.

Értekezések a mítoszról és az idő szerkezetéről. Pontifex, 1995.

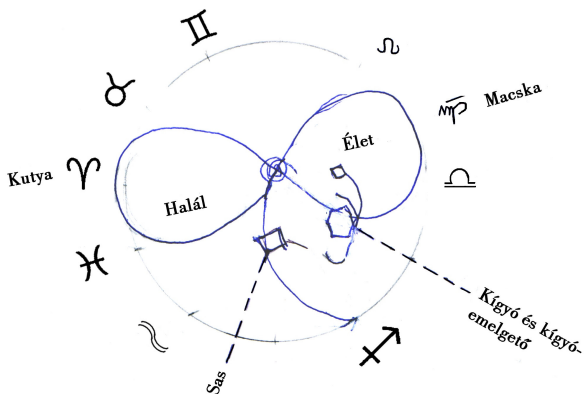
mindennapi kenyér megemlétekor. Annyi kell, amennyi az aznap gondját megoldja.

A macska és a kutya szerepe a mese bölcséletében

A kiskígyót csak harmadnap vette meg Ferkó, először a macska és a kutya szerepével kellett foglalkoznia. Őket a keleti Zodiákus szereplői között találjuk meg, egymásnak éppen ellentétes pólusokon. A macska a Szűz csillagkép állata. A Szűz megtanít beosztani, tervezni, megtanít a banyaság és a babaság tiszteletére és a nehézségek legyűrésére. Közel hozzá az Oroszlán a boldogság szigete és az Aranykori idő színhelye. Másik szomszéd a Mérleg, a döntések helye és ideje.

Velük szemben a keleti Zodiákus szerinti kutya a Kos csillagképnek felel meg. Nem habozik, cselekszik, fejjel megy a falnak, mégis eljut kettőről háromra. Ferkó is ilyen fajta legényke. Midőn harmadszorra hazaviszi a kiskígyót, és a szüleinek nem tetszik, se szó, se beszéd, útnak ered és elmegy hazulról.

A Kos /Kutya/ egyik szomszédja a Bika, ez a Vénusz otthona. A mi Ferkónk is a párját keresi, áthatja őt a szerelem áhítata. A másik szomszéd a Halak, mintegy jelzésszerűen adja tudunkra a keleti Zodiákus szerinti Madár fogalom fontosságát. Madár /Aquila, Sas csillagkép/ vitte el a kiskígyót, s Ferkó a madár nép sarja, ezért élet-halál tengelye az Oroszlán-Szűz-Mérleg és szemben a Bika-Kos-Halak tengely nyolcasában zajlik.

Sorsának ez a fekvő nyolcása válik létének talpkövévé. Itt történnek a küzdelmei, s földi javaihoz is itt jut hozzá. A nyolcas középpontjában a Sárkány /Draco/ csillagkép kis erdejében megkapta a gyűrűt, és ettől kezdve három óriás engedelmeskedik neki.

A gyűrű

A Világmindenség kerek, a gyűrű kerekége, kör alakú volta szimbolizálja számunkra a teljességet. Két összefont karika a szerelmesek szétbonthatatlan egysége. Ferkó a kiskígyótól kapott gyűrű által a mindenséggel jegyezte el magát és ez az esemény a Sárkány erdejében, a mindenség középpontjában zajlott le. Nem a szerelmese, hanem egy kígyó adta az ajándékot. Ferkó nem csak a földi emberekkel, hanem a teljességgel kapcsolódott össze a karika révén, s ez azt jelenti, hogy ezentúl már nem csak a Sárkány és a kígyó, hanem Ő maga is felelős a Világmindenség létét illetően. Ez a gyűrű anyagi jólétet hozott neki, hiszen az előugró három óriás /Herkules, Medveőrző és Orion/ gyémántpalotát épített a szüleinek, ahová őt a harmadik óriás ölbe vitte haza. Ezentúl király lett, mert az óriások királyuknak szólították.

Megkapta tehát a földi javakat jóságáért, amiért megmentette a kiskígyót és kifizette érte a hat pénzt a pajtásainak. Megkapta azért is, mert elbujdosott vele, szüleinek ugyanis a kiskígyó nem tetszett, nem akarták befogadni. Megkapta további jósága okán is. A király udvarában, ahová kertészként helyezkedett el, helyet kért a kiskígyónak is, s a király hat akós hordót csináltatott neki, teleöntette tejjel és még meg is ismételte ezt a művet 12 akós hordó csináltatásával. Ferkó tehát talált olyan megértő gazdát, aki a „kígyóemelgető” dolgában segítségére sietett. Megjegyzendő a belső indíttatás kérdése. Ferkónak semmi sem kellett ahhoz, hogy a kiskígyón segítsen, magától, a biztos szülői házat is maga mögött hagyva óvta a kígyó életét, etette, nevelte, úgy ahogy a szíve diktálta. Tetteink rúgója a szívünkben van. Amit a szív diktál, az a belső impulzus válik a cselekedet kiváltó okává, innen ered minden elhatározás. Ferkó a szívére hallgatott és elnyerte az élet koronáját.

A koronák

A Nyilas csillagkép alatt, mintegy megelőlegezve a család királyi státuszát megtalálható a Corona Australis c. csillagkép kis félköre. Ez az előjel, a megálmodott jövő, Isten részéről az ígéret. Ferkó kalandjai során a gyűrűvel megkapta a Világmindenség zálogát, s a gyűrű segítségével előugró három óriás tisztelete királlyá avatta. Ezen a ponton található a Corona Borealis, a három óriást összekötő képzletbeli vonalon.

Van gyűrűje, van koronája. Gyémántpalotát épített szüleinek. Apja és anyja mégis kételkednek elhivatottságában. Krisztusi sors. Senki sem lehet próféta a saját hazájában. Nekünk mindenestre az a dolgunk, hogy különbek legyünk a mesebeli szülőknél és lássuk meg gyermekeink különleges képességét, hagyjuk, hogy népünk érdekében kifejtessék királyi munkásságukat. Halljuk meg a mese intő szavát.

A próbatételek

A feljegyzett és összegyűjtött mithogémák a Herkules csillagkép meséit kapcsolják össze a próbatételek sorozatával. A magyar mesekincs mértéktartóbb e téren és nem 7 próbáról beszél, mint a görögök Herkules mítosza, hanem csak kettőről. És királyi módon nem magának a hősnek kell a próbákat végrehajtani, hanem a királyi állapotát megalapozó óriásoknak. Ha innen nézzük a kérdést, az óriások számára 3 volt a próbatételek száma, mert elsőként meg kellett építeniük a szülők számára a gyémántpalotát, másodjára Keve király számára 12 regement katonát előállítani, akik mind muzsikáltak, harmadjára felásózni, elültetni a szőlőt, és bort préselni egy kopár dombon, s mindezt egy éjszaka alatt.

A muzsikáló katonaság a legszebb vízió, amit ember megálmodhat. „Meggzólalt a 12 regement bandája, s szólott a muzsika, hogy zengett belé a helység”. Igen, zengett a Világmindenség muzsikája. Isten óriási hangereje pisszre intette a sok decibeles hangfalat, amivel az ember megkísérli túlharsogni a mindenség szavát. Királyi esküvők az égben köttetnek, a csillagok a vendégek és a Tejúton zajlik a nászmenet.

A kopár dombot is megmívelték az óriások és lett a lakodalomra jó bor.

— No, te szegény ember, ez igazán jó bor —
mondotta a király.

— Eredj! Küldd el a fiadat, én is szólok a lányomnak, megtartjuk a lakodalmat.

No, jött is Molnár Ferkó mindjárt, aranyos gúnyában, hatlovas hintón. Bezzeg, hogy megtett a királykisasszonynak is. Ott helyben összekették őket. Akkor aztán megszólalt a 12 regement bandája...

A fordulópont és a hazatérés

A mese szavai alapján láthatjuk, hogy nem a Cepheus /keveházi/ királyról és leányáról van szó, hanem arról a királyról, aki a Molnár Ferkóék gazdája, vagyis a Nyilas csillagkép öreg királya. Az előző király Keve és leánya az ablakba kikönyöklő királykisasszony /Cassiopeia/ mindössze a kalandok egyik állomása volt. Ferkó a Sárkány kis erdejében gyűrűvel, koronával és az óriások hatalmával visszatért szüleihez a Nyilas csillagképhez, és ott nyerte el a megígért koronát a Corona Australist és a fajtájabeli király leányának kezét.

Eszembe jut a hét görög bölcs egyikének intése: házasodj a saját fajtádból. A görögök minden ismeretüket az előző korok emberének köszönhatték, sok jó gondolatot megőriztek. Ferkó a hajdanvolt korok hőse születési jogon tudta, hogy neki nem az idegenek leányát kell elvennie, hanem haza kell menni a Nyilas király palotájába, és a saját fajtájabeli királykisasszony kezéért kell a próbákat kiállni.

Útja, mint egy vitézkötés folytatódott, s most újra a kiinduló pontnál vagyunk, de magasabb minőségben. Ferkó már nem követ dobáló kisfiú, hanem Ó a fiatal király, akit tettei a Nyilashoz, jövője, vagyis a sorsa viszont az Ikekhez köti.

A lelki társ, mint jövőkép

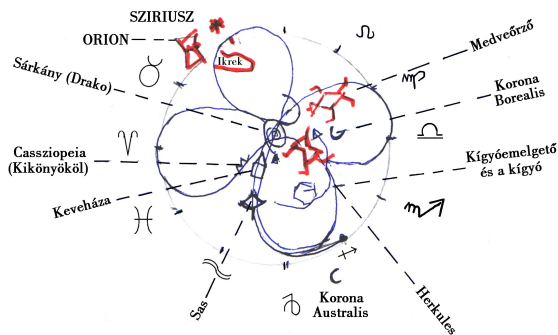
Mikor az óriás felemelte Ferkót és az ölében hozta haza, azalatt a másik két társa a gyémántpalotát építette. Az óriás talán éppen az Orion felemelte őt, lelkéhez húzta, s nemcsak vitte, de lélekerővel is feltöltötte kis hősünket. Méghozzá az óriások lélekerejével. Ferkó lélekben óriás lett, királlyá érett felnőtt férfivá vált. Mégis megkérdezhetjük, miért tudta olyan könnyű szerrel

megkapni a királykisasszonyt, az apja pusztá bemutatására? Lehetséges lenne a „meglátni és megszeretni egy perc műve volt” magyarázat és biztos, hogy ez is közrejátszott a frigy megkötésében, hiszen a királykisasszony „még királyfiban sem látott ilyen szép legényt”.

Az egymásra találás tényét ennél magasabb szempontok támasztották alá.

A Tejút körbejárja a Világmindenséget, és egy spirális vonalat alkot. A körív egyik szelete a mi égboltozatunkat szeli át, a másik szelete távolabb esik az égboltozaton. Ez a szelet éppen a Nyilas csillagképnél indítja vonalát, annál a világten-gernél, ahol Ferkó és barátai köveket dobáltak.

A Nyilas csillagképnél megindul, és az Ikrékben fejeződik be a hozzánk közel eső Tejút szakasz. Az Ikrék két ember egységének csillagképe. Az Ikrék lehetnek ikerhősök, mint Hunor és Magyar, de lehetnek égi mértékű szerelmespár is, mint Ferkó és a királykisasszony, akiknek sorsa e g y é n i é s k ö z ö s s é g i szinten így volt megírva a csillagokban. Lélekben ikrekké váltak, mert szerették egymást.

Nyilas öreg király után a fiatal királyokra, a nimródokra száll a királyság feladata. Orion a csillagos ég tündöklő csillagképe. Amikor a Nyilas csillagkép december 21-24. között befejezi uralmát, átadja a hatalmat a fiatal királynak, Nimru-Nefrót-Ménrót-Orionnak, aki teljes fényvel delel a téli égbolt tetején. Kitűnő vadász és nyilával a Tejút közepébe képes betalálni. A minden-kori fiatal királyokban az Ő lelke és „csillagképe” ölt testet. Ő az, aki ölbe veszi, felemeli, magához húzza a magyar embert, és királyi lelket lehel belé. A nimródi örökös királyság ura volt Álmos, Árpád, Szent László, Mátyás Király, Rákóczi Fe-

renc, a 48-as, az 56-os hősök és minden hazáját önfeláldozóan szerető magyar ember kifogyhatatlan erőtartalékokkal. Az Orion hóna alatt gomolygó diffúz köd az élet tartalékenergiája, az a fénytömeg, amely a megújulásunk biztosítója. A minden-kori Nimrud viszi ölben, saját lelkéhez fel-emelve a minden-kori kiskirályt a párjához, a sziri-uszi szépségű ikerlélekhez az Ikrék csillagkép ölébe.

Az Aranyhajú ikrek című mese kapcsán /Tur-án népének nyelvén³/ megismertük az égboltozat két nyilas csillagképeinek és a Sziriusz király-asszony csillagnak égbolti és lelki kapcsolatát. A Molnár Anna című magyar népballada elemzésekor az Évkört járó magyar természetistennő sorsát és hivatását elemeztük. Akkor még nem ismertem a Sárkány ősanyai világszülő és bíró szerepét. Ahhoz, hogy ezt megértsem és elmondhassam az alacskai templom sugárzó háromszögehez és az Urasztalát őrző sárkányaihoz kellett fölemelkednem. Molnár Ferkó útja a csillagos égen a továbbélés módját rendezte el lelkemben. A minden-kori molnárferkók sorsát sugárral pecsételte meg az Uristen. Nekünk segítenünk kell Isten munkáját, fel kell segítenünk őket az isteni lélek magasságához. Rá kell vezetni őket a nemzeten belüli helyes párválasztáshoz, a szerves műveltség felismeréséhez és továbbadásához. Ugye, hogy az kapta meg a koronát, aki segített a kiskígyón! Gondoljuk át, hány kiskígyó vár segítség-re, s milyen kevés az, aki lehajol érte és felemeli, kebelébe teszi, lelkével melegíti és képes át-lekésülni tőle. Talán ezek lennének a legfontosabb tennivalóink ebben a valószínűtlen világban.

Fuvintástól a muzsikáig

A sípszó fuvintása az élet lehelete a lél hívta elő a létet, s annak első teremtményét a sárkányt, a világot szülő ősanyagot, aki megjele-nésekor felhívta magára a kozmikus környezet figyelmét: az erdő elkezdett búgni! A teremtés fo-lyamata megindult. A bűgás hosszan tartó folya-matos hangzás, mint maga a teremtés, mely mint az aTy betű kódjelenél láttuk, folyamatos cselek-vés, és ma is tart.

³ TUR-ÁN népének nyelvén. Gyárfás Ágnes és hallgatói. Miskolc, MBE kiadása 2004.

Az élet igenlése a kacagás. Anatole France írta le a mulató király kacagását, melynek vészjósló előjele volt. A magyar mesék királya jóízűen kacag és akkorát, hogy megcsendül belé a palota. Kacag a hihetetlenül merész gondolat felett, hogy még ilyen! — a szegény ember fia és a királykisasszony! — De kacag örömeiben is, hogy ilyen bátor legényke kérte meg a leánya kezét. Ettől a kettős érzéspártól az ember lelke megtárgul, kinyílik. Voltunk már mindnyájan ilyen furcsa, ambivalens lelkiállapotban, amikor nem tudtuk, sírjunk-e, nevessünk-e, hát inkább jól kikacagtuk magunkból az ámulatot. Az öreg király nevetésétől megcsendült a Tejút partján álló nyílás, a Nyilas palotája és a Tejút hullámai végigvitték a hangokat az IKREKIG. Királyunk jókedvű! Rajta, örvendezzünk mi is! És felderült az ÉG, mert az öröm hulláma megérintette az églakókat. Nosza, befogtak a szekeresek és hordták a Nyilas nemzetiségét a kacagó király palotájába. A Kis Göncöl, a Nagy Göncöl, a Fuvaros, a Társzekeres alig lát-

szott ki a munkából. Cammogott az ezüst medve, hátán Cassiopeiával, a korcsmáros kisasszonnyal, a három óriás alig győzte a sok ételt, italt elővárásolni. Mindenki a legszebb formáját hozta, kiderült az ég, a bársonyos, kék égbolton kisuvicokolva, kifényesítve ragyogtak a csillagok. Tudták, hogy a király örül, ennek lagzi lesz a vége. Jól sejtették, mire odaértek, már „rázendített a tizenkét regiment bandája, s szólott a muzsika, hogy zengett bele a helység”, a mi szép kerek udvarunk. A 12 regiment katona védelmével örködő 12 állatövi csillagképünk. Ez a mi égi otthonunk, nekünk is szól a zene, mi is hivatalosak vagyunk a királyi vendégségbe. A Pegazus háta még üres. Nosza, rakjuk rá gyermekeinket, unokáinkat, nehogy lemaradjanak a velős csontorról, és csak a zöldsége maradjon nekik. El ne felejsék, sarkantyús csizmával menjenek a táncba, hogy érezze meg a Mindenség a magyarok ritmusát és teremjen új életet ott, ahol megromlott a régi.

Népmesei elemek teremtéstanra vonatkozó jelentései:

Hol volt, hol nem volt

Talán ez a kifejezés a legtalálóbba a manduból binnedvára, avagy a megnyilvánulatlan megnyilvánulttá válásának szimbolizálására.

A legkisebb fiú

A téridő hatos rendszerében a legelöl lévő, azaz a legfiatalabb forrás végzi a visszacsatolást azzal, hogy beleszágul az előtte lévő tachionba.

Szerencsét próbálni

Mivel a szer szóelem valamilyen helyet, rendszerességet, illetve mozgást jelent, az encs(e) pedig azt a réteget jelöli, ami két-két téridőszelet között van, így valószínűleg azon mesebeli ifjak, akik elindultak szerencsét próbálni, azok a téridő rendszer rétegei között kirándultak egyet.

Óperenciás tengeren túl

Az enc(s) szógyök ebben a szóban is szerepel, tehát az előző magyarázathoz hasonlóan itt is a téridő rendszerben való közlekedésről lesz szó.

Szárnyas paripa

Ez és minden szárnyas szimbólum a Levegő alapelemet, azaz a téridőt jelöli.

Parazsat evő ló

A parázs a Tűz (tachion), a parazsat evő ló pedig a téridő rendszer.

Hetedhét (ország)

A Tórem-mitológiában lévő hét égbolt, a hét mennyország a téridő rendszer hat tachionja, valamint az anyatachion, amiben ezek benne vannak. Az ötödik ég mindig hangsúlyosabb szereppel bír,

mivel a rendszerben valójában csak öt forrás van, hat helyen.

Hétfejű sárkány

Csakúgy, mint az előző népmese elem, ez is a tér-idő rendszert, és az őt magában foglaló tachiont jelzi. A mesékben ez a sárkány, csak akkor pusztul el, ha vagy egyszerre levágják minden fejét, vagy ha szíven szúrják. Ez a téridő rendszerre is igaz: ha nem szüntetjük meg az összes tachiont egyszerre, akkor az újra tudja magát keletkeztetni.

Világfa, égig érő fa

A fraktális rendszer szimbóluma.

Aranylánc, ezeröles lánc (amivel az égből leereszkednek)

Fluidszál, másnéven időszál, azaz binduk egymásba ágyazódott láncolata.

Kacsalábon forgó palota

A forgó hatos téridő rendszer. Ahol ezt kacsázva jelölik, ott az öt forrás hat helyen történő billegésére utalnak.

Láncmesék (pl. A kóró és a kismadár)

A múlt tágulását és a jövő összehúzódását a jelen-, avagy forráspontba szimbolizálja.

Egy kis tökölő IDŐ-töltőgető

avagy

minden meggy EGY-re meggy

- egy gyermekmondóka időfizikai elemzése -

1 - megérett a meggy

2 - csipkebokor vessző

3 - te vagy az én párom

4 - biz' oda nem mégy

5 - megérett a tök

6 - hasad a pad

7 - dörög az ég

8 - üres a polc

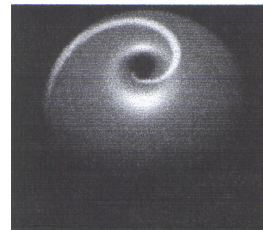
9 - kis Ferenc

10 - 10 tiszta víz

ha nem tiszta, vidd vissza
ott a számár, megissza!

Annak idején magam is számtalanszor elmondtam a gyermekeimnek a fenti sorokat, de valójában sohasem gondolkoztam el a szavak esetleges rejtett értelmén. Első ránézésre nem is úgy tűnik, mintha bármi mondanivalója lenne, ám akit már egy kissé kezd „megfertőzni” az időfizika, az olyan dolgokban is értelmet vél látni, mint ez. Lehet, hogy a gyerekeknek annak idején a Tudást próbálták továbbadni, amit nekünk azóta már sikerült rendszeresen ledegenerálnunk? Lássuk csak:

„ 1 - megérett a meggy ”

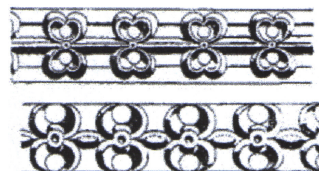
A meggy formája, geometriai alakja feltűnően hasonló a mellékelt ábrán látható manduéhoz. Ez a Pont. A „megérett” szó arra is utalhat, hogy valami új minőség jött létre, vagyis érthetjük ezalatt azt a folyamatot, amikor a két létező észreveszi egymást, kontaktus jön létre köztük, s így az öntudatára ébred a Pont. Ez a mandu binduvá, azaz a megnyilvánulatlan megnyilvánulttá válása. A Renum 11-ben [1] a „meggy” számértéke 103. Ez éppen megegyezik a „mandu” (54) és a „bindu” (49) számértékek összegével.

Ekkor születik meg tehát a Víz őselemünk. Talán azért éppen a meggyet (s mondjuk nem az almát) választották ehhez a versikéhez, mivel ez a gyümölcs többnyire párosával, két szemenként található a fán is, mint eme kis képecskén. Ráadásul milyen az érett gyümölcs? Édes! Böhme is ezt a jelzőt használja a Vízre.

„ 2 - csipkebokor vessző ”

A csipkebokor vessző jelen esetben egyrészt az időszálat is stilizálhatja, lévén, hogy a bokor levélkés ága kicsit emlékeztet az itt látható motívumokra, azaz az időszálakra. Másrészt tovább asszociálva az „égő csipkebokor”-ról a Tűz, azaz a tachion jut eszünkbe. A teremtés folyamatának logikai sorrendjét illetően is ez következik az előbb említett Víz

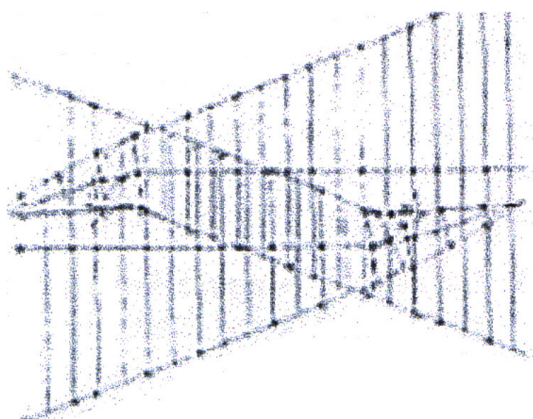
után. Ha pedig jobban megnézzük a tüske alakját, feltűnő hasonlóságot vélünk felfedezni a tachionéval. Ráadásul a tachion az „egyhegyűség állapotát” is jelenti, s lám milyen hegyes a tüske is. A Renum 11-ben pedig a „csipkebokor” számértéke megegyezik mind a „tüske”, mind pedig az „ős-tachion” szavakéval, mindegyikük értéke 161.

„ 3 - te vagy az én párom ”

Ez nem lehet más, mint az Anya és az Apa teremtő tachionok egymásra találása. Ezt látszik alátámasztani a Renum 11-ből származó alábbi szó-, illetve kifejezésértékek:

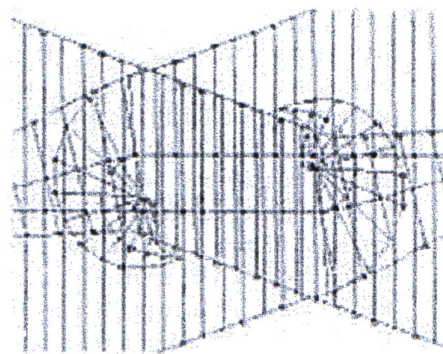
„Három, te vagy az én párom” = 518 = „egymásbahatolás a teremtés”

„Te vagy az én párom” = 453 = „a teremtés realizálása” „a valóságos teremtés”

„ 4 – biz’ oda nem mégy ”

A két tachion párhuzamos egymásba csúszásakor bizony nem az eredeti irányukban folytatják útjukat, vagyis nem arra mennek, amerre akarnak, hanem amerre a másik forrás múltterei késztetik a tachion belső gömbszféráinak vonzó tulajdonsága következtében. Maga a 4-es szám is magyarázza ezt, hiszen mindkét tachion kétfelé szakad, azaz összesen négyen lesznek. A Renum 11 is ugyanezt támasztja alá, hiszen a „biz oda nem mégy” kifejezés a „kettéválik” szóhoz hasonlóan egyaránt 249 számértékkel bír.

„ 5 - megérett a tök ”

Talán ez az a pillanat, amikor a körpályán álló tachion utoléri a saját múltterét. Gondolkodtam, hogy miért éppen tök, s eszembe jutott a Halloween ünnepi szokás, mikor töklámpást gyújtanak. Itt tehát megjelenik együtt a tök és a Tűz. De van itt egy másik érdekesség is. Az angolban a tök marrow, pumpkin, DE: a kártyánál használt tökre azt a szót használják, hogy „diamonds”. Ebben a spirálgömbszerű önkeltő rendszerben a mozgás pályája pedig éppen ilyen oktaéderez, „gyémánt” alakzatú. ÖT forrás hat helyen, nem jut ÖTről a hatra, ÖTöl-hatol, azaz TÖK-öl!

És egy Renum 11-beli érdekesség: „Öt, megérett a tök” = 332 = „Az alkotó Isten” = „Működik az Isten”

„ 6 - hasad a pad ”

Hasad, azaz a körpályán haladó és az önmaga múltterébe belépő tachion ismét kettős idősrűséggel találkozik, s ismét kettészakad, elhasad. Ebben az önkeltő rendszerben a forráspontok tehát minden újabb kör megtételénél hatszor hasadnak ketté, azaz a forráspontok megkettőződnek. Ha a PAD szót betű-elemeire bontjuk (PAD=P+AD), a P a Pontot (forráspontot), az AD pedig a kiárADását is jelentheti.

A Renum 11-ben „hasadó pad” számértéke 104, vagyis ugyanannyi, mint a „tér” szóé. Ez nem is lehet véletlen, hiszen valóban ebből a rendszerből születik meg a tér.

Más szemszögből vizsgálódva a pad kapcsán még egy régi gyermekjáték is felvillanhat az emlékeink közül, mikor is az adott ülőhelyek számánál egy-egy több gyerek szalad (tachionok módjára) körbe-körbe a padok vagy székek körül (az önkeltő rendszerben), s bizonyos jelre igyekeznek elfoglalni maguknak egyet közülük. Akinek nem jut hely, az pedig kiesik a játékból és elhagyja a terepet - akárcsak a körpályáról leváló tachionok a rendszert.

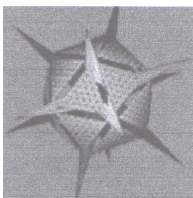
„ 7- dörög az ég ”

Dörög, azaz zeng az ég. A ZENGÉS, s eleve a dörögés, mint HANG, a Levegő őselem másik elnevezései. A Renum 11 szerint a „dörögés” értéke 111, míg az „ég” szóé pedig 9. A kettő összege 120, ami azonos a „levegő” szó értékével, így ez is egy utalás lehet erre az őselemre.

„ 8 - üres a polc ”

A Renum 11-ben az „üres a polc” számértéke 182, ami megegyezik a „zengés”, illetve „a gyémánt” szavakéval. Ezek mind a téridőre utalnak, mint ahogyan maga az „üres” szó is, hiszen ebben a teremtési fázisban még nincs semmi anyagi dolog, sőt még fény sem. Ugyanakkor – lévén, hogy az eddigi „építőelemekből” dolgozik a továbbiakban is a Teremtő - minden ezt követően megszületendő forma, mint későbbi lehetőség már itt is megjelenik.

„ 9 - kis Ferenc ”

A Renum 11 szerint a „Ferenc” számértéke 72, ami megegyezik a kerubok számával. A teremtés folyamatát tekintve ez logikusan be is illeszthető, hiszen a levegő elem szintjén álló Isteneket követően a $6 \times 4 = 24$ triál lélek, azaz 72 Istenség születik meg. Majd őket követi - az előbbi ponthoz is kapcsolódva, mint távolabbi lehetőség - a folyamatban a Ferenc névvel jelzett emberi lélek születése.

„ 10 - 10 tiszta víz, ha nem tiszta, vidd vissza, ott a számár, megissza! ”

A „tiszta víz” szóösszetételt vizsgálva a „tiszta” nagyjából megfeleltethető az „üres”-nek, a „víz” pedig egyúttal a téridő emanációs tulajdonságára utal. Böhme elnevezésével élve ez a Vízszellem.

De talán egyfajta konklúziót is rejt ezen utolsó szakasz. Visszakapcsolódunk a folyamat legelejére, a 10 originális forrásponthoz, illetve az ezekből keletkező tiszta Vizekhez, hiszen ha ezek nem lennének, az egész folyamat nem jöhetett volna létre. S minő véletlen: a Renum 11-ben a „számár” számértéke 203, ami megegyezik az „ősforrás” szóéval!

A mondóka vagy soroló igen réginek mondható, ami szájhagyomány útján terjedt, s mint ilyen persze többféle változatban is fennmaradt. Azonban nagyon nehéz lenne megállapítani, hogy mi volt ezek közül az eredeti, meglehet, hogy nem ez. Az itt bemutatott verzió az általam leggyakrabban hallott, s mondhatni legelterjedtebb változat, de nem kizárt, hogy a változások során az eredeti információtartalmából valamennyit már ez is veszített.

[1] A Renum 11 rendszer egy magyar (ékezetes) ABC-re épülő számmisztika, ami egy médiumi közlemény részeként érkezett a szellemi világból a 90-es években. A magyar nyelv szavainak számokká alakításával, és ezek normál összeadásával, majd a szavak számértékük szerint való csoportokba rendezésével érdekes logikai összefüggések tárulnak fel.

A magánhangzók számértékei:

A=1, Á=2, E=3, É=4, I=5, Í=5, O=7, Ó=8, Ö=9, Ő=10, U=20, Ú=30, Ū=40, Ű=50

A mássalhangzók számértékei:

B=1, C=2, D=3, F=4, G=5, H=6, J=7, K=8, Q=8, L=9, M=10, N=20, P=30, R=40, S=50, T=60, X=70, Y=80, V=90, W=90, Z=100.